

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lap szerkesztőségéhez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Budapest, 1882.

32. szám.

Augusztus 10.

A katonásdi.

II.

(M—y.) Művelt népek feladata az, hogy egymástól tanuljanak: de nem az, hogy egymást utánozzák. Nagyon alantás felfogásra mutat azt hinni, hogy ami egy helyütt jó, hasznos, az másutt is jó és hasznos. Garasos politikusok, mikor észrevesznek valamely külföldi új intézményt, eszükágában sínes meggondolni, vajjon a nemzet jelleme, szokásai, hivatása, természete összhangban van-e az exotikus törvénnyel, vajjon az áttűtetve egy más viszonyok között élő nép állami életébe, megtermi-e a várt gyümölcsöket, hanem nagy löhalálában nekiesnek, ott ahol lehet, s kezdik dicsérni, magasztalni, sürgetni az új intézményt, anélkül, hogy meggondolnák, hogy hát tulajdonképen kell-e ez nekünk, hasznos, kívánatos ez nekünk.

Állambölesek soha sem használtak annyit hazájuknak, mint amennyit ártottak az ügyetlen politikusok. A modern zagyalékos parlamentarismus kártyajátéknak tekinti az ország sorsát. Mit törődik az utókorral; az, a ki utána jó, — tegye be az ajtót. Ez az elve.

Mi csak a társadalmi morál érdekében szólhatunk ahhoz, hogy iskoláinkat az esztelenek korszakát élő s kisszerűségig sülyedő francia katonásdiság laktanyáivá alakítsák. Mi becsületes, munkás, jómodú honpolgárokat akarunk, kik kötelmeik tudatában nőttek fel, — de nem akarunk soldateszkát. Tollat, vésőt, ecsetet, szerszámot óhajtunk munkában látni, becsülettudó, tradícióhoz hű, tisztos polgári elemet, de nem puskával járó gyerekeket. Nem óhajtjuk, hogy vérrel szerzett hazánk összes népsége oda legyen utalva, hogy oldalán kard legyen s kezében — s e m m i.

Szellemi erővel, s ezen erőnek hatalmas öntudatával, a középkorok polgári erényeivel akarunk sikra

szállani, megvédeni államlétünket, polgári jogainkat családainkat, nem puskával. Száz puskánál többet ér, több bátorságra, kitartásra, merészségre ösztönöz, lelkesít tűzhelyeink szeretete, dynasztikus érzelmeink, hon-szerelmünk, mintha mindennap száz golyót lövünk a levegőbe. Nem akarjuk polgári jellemünket elnemzetleníteni, kivetkőztetni ősi alakjából, hamis elvekre szoktatni. Mi nemzedékünk jövő sorsát nem fegyverre, nem a nyers erő öntudatára, hanem őseink vallásos erényeire kívánjuk fektetni. Nem kell francia katonásdi, hanem magyar polgári erény s jellem.

Tanulságot vehetünk abból, hogy valahányszor balsors üldözte nemzetünk válságos napokra virradt, nem fegyvereink ügyessége, hanem az azokat vezető nemzeti szellem, a nemzeti létért való küzdelem magasztos ösztöne, mindenekfölött pedig providenciális rendeltetésünk gondolata szerezte meg számunkra a győzelmet. Vallásosság és hazaszereteten kell nevelni az ifjúságot, nem a puskapor szeretetében. Áll most is a spártaiak mondása, hogy nem a falak védik meg a várost, hanem a bátor férfiak mellei. A kitanult katona soha sem védi úgy hazáját, mint a polgár, ha élete és tűzhelyéről van szó.

Tisztelet azoknak, kik kardot viselnek oldalukon, — de a haza polgárainak más feladata van, mint — exercirozni.

Azok védői a hazának s a polgár nekik megadni tartozik köteles adóját. Odaadja gyermekeit, ha kell, vagyonát, életét, de nem adhatja oda jövőjét. A jövő pedig azé, kinek kezében van az iskola. Az iskola pedig nem kaszárnya, hanem polgári erények bölcsője.

Azzal zárjuk be sorainkat, mivel a múlt század egyik nevezetes államférfia parlamenti beszédét végező. »Ha nagy próbáltatások következtek be a nemzetre,

s nem pusztán dicsőség, hanem ennél több, az állami létről való szó, fiaink honszerelmében mindig többet találtunk, mint fegyvereink erejében. A katona biztosabban harszol, ha háta mögött a nemzetiség eszméje áll. Létünk erejét abban kell keresnünk, hogy a polgár érdeke az államiság érdekével közös legyen. S hozzátehetjük egy hazai lángelme mondását, hogy »államokat megingatni herosztrati dicsőség lehet, de a nemzet fejlődésének logikáját s azon törvényeket megügyelni, melyek szerint e logika működik, valódi állambölcsesség.«

József barátomhoz.

— Családi dal. —

Szülő-lugasnak gazdag árnya közt
Hol méznedüt önt Somlyó s Badacsony,
Hol gyöngé dinkát harmatgyöngy fűrészt
S áll sok vidám lak, fényes s alacsony:
Ott hordoz engem emlék röpke szárnya
S leszáll a föltárt vendéges tanyára.

Tiéd e kis lak, szende jó barát!
Szünetlen égő, nyílt szentélyed ez,
Itt áldozod a nyájas kedv borát,
Melytől a vándor dalnok éledez:
Most ünneped van! zúg örömmek árja
S hint dísz-virágot a jog férfiára.

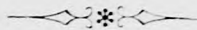
S e dísz között család-oltárodon
Fejedre fűzöm kis dal-ibolyám!
Nem termelé azt büszke vár-orom,
Emlék fakasztá hála mosolyán;
E kis fűzérnek minden szirma-csokra
A múlt öröm s bú hangjait susogja.

Emlékezel? ha jó kedv s sugarán
Mint ébredő nap, kék derült felénk...
S a földi létnek ridegült sarán
Itt-ott virágcsát mégis csak lelénk:
Akkor közénk ült zsöngé kis leányod,
Dült berkedén legszebb remény-virágod. —

Mert berkedén dült, dült a durva fagy...
S ha szenvedő nőd, e tört rózsató,
Kit annyi bimbó tépve hullva hagy...
Könyét törölve, vidám szónkra jó:
Ránk száll a részvét eszűs alkonyárnya
S könyharmatunk hull az öröm-virágyra!

Ilyen legyen hát ünnep-koszorúd:
Öröm-virág és rajta tiszta köny!
Könyhon e föld, mely oly rideg, borúlt,
Csak sirvirág nő ily göröngyökön...
Fünnit égben él örök tavasz virága
Ha itt a türés könnye hullá rája!

..... S. J.

Kakukvár.

— Elbeszélés. —
(Folytatás.)

Szürös meg volt győződve, hogy vetélytársát Ilonnál legyőzte.

— Ezt a csinos, gazdag leányt el kell feleségül vennem, mormogá, midőn este felé ígérete szerint ismét a kastélyba ment. Szinte befejezett ténynek tekintem a házasságot. Mégis csak ügyes legény vagyok én. Verjük a vasat, míg izzó, kitűnő közmondás, azonnal át is viszem azt gyakorlatba. Még ma előadom Ilonnak szándékomat, míg Pista iránti nehezeltése tart.

Nagyon ravasz fiu volt ez a doktor!

A kastélyba érkezve, Jankától tudakozódott: javult-e Ilon egészségi állapota.

Janka igenlőleg válaszolt és hozzáadta:

— Nagyon szeretné már szobáját elhagyni; de ezt nem meri, míg orvos ur meg nem engedi.

— Mindjárt meglátjuk. Vezessen hozzá.

— Örömmel hallom Jankától, hogy nagyságod jobban van.

— Igen, jobban, sőt egészen jól érzem magamat.

— Szabad úterét érintenem? Köszönöm. Ugy látszik, egészsége már teljesen helyreállott.

— Akkor papámmal ebédelek, mint rendesen.

Tudja, hogy az egész társaság elhagyott bennünket? Mikor megtudták, hogy beteg vagyok, bocsánatkérés közt mindnyájan távoztak. Ezt papától tudom. Kastélyunk komor, atyám oly elhagyatott! Maradjon nálunk ebédre, orvos ur!

Szürös épen ezt óhajtotta. Szívesen maradt. Hiszen épen ő terjesztette a hírt, hogy Ilon nagyon komolyan beteg, hadd pusztuljon az a sok alkalmatlan vendég!

Míg Ilon öltözködék, Szürös fölkereste Méreseyt.

— Jó estét, Méresey! Barátaid, mind látom, elhagytak.

— Ugy látszik. Te azonban ismét visszatértél.

— Ugy van. Azonban te nem tekintesz barátodnak, hanem természetes ellenségednek; épen azért nem hagylak el többé.

— Mit akarsz ezzel mondani; te cynicus gazember?

— Gondolj, a mit akarsz, az nekem mindegy.

— Azért jöttél, hogy újra kimozz?

— Épen nem. Most azért jöttem, miszerint tudsam veled, hogy ambíciómat legközelebb kielégítem. Más szóval: házassági szándékomat még ma este előadom Ilonnak s ebben támogatásodra biztosan számítok.

— Egyéb mondani valód nincs?

— Nincsen; ez az egész.

— Akkor mehetsz.

— De nem megyek; itt maradok ebédre.

— Akkor hát maradj. De a mi ezt a szobát illeti...

— Nem zavarlak, szóla az orvos hidegen. Elmondtam, a mi mondani valóm volt; épen nem esik nehezemre téged magadra hagynom.

Szürös visszatért a társalgási terembe.

A zongorához ült s Mendelssohntól játszott valamit. A belépő Ilont nem látszott észrevenni.

— Doktor ur, kiálta föl a leány, ön gyönyörűen játszik. Azt a nehéz darabot mily remekül adta elő!

— A darab nem épen könnyű; de sokszor játszotam már, azért adtam elő türethetően.

— Én soha sem hallottam ezt a darabot ily szépen előadni. Nem lenne szives doctor ur valamit énekelni?

— Mit énekeljek?

— Amit akar!

— Félek, hogy azon dallal, melyet én leginkább szeretek, nagysádat megsértem.

— Miért?

— Vakmerőnek fog tartani.

— Épen nem. Énekelje csak; kíváncsi vagyok reá. Olyan dal az, melyet én is énekelek?

— Nem emlékszem, hogy Nagysádtól hallottam. Ért olaszul?

— Egy kicsit.

— A dal Bellini »Beatrice di Tenda« dalművéből való. Nagyon csinos; gyakran énekelem. A dal szavai annyira megegyeznek szívem érzelmeivel!

— És egy szerelmet lehellő dalt énekelte nagy bensőséggel és csinnal.

— Ihon, ki megérté a dalt, a czélzást, meg volt zavarodva.

— Köszönöm, szóla, a dal nagyon csinos.

— És hogy tetszik szövege?

— Kissé túlradozó.

— Lehet-e a komoly vonzalom kifejezésére a szó túlradozó? Ah mint szeretném az édes szólamokat hazai nyelvünkön önhöz, Ihon, intézni! Bocsásson meg merészségemért; én szegény orvos vagyok, nekem nem kellene oly magasságba tekintenem, a melyben ön van. De lehetetlen önt nem szeretnem. Azon pillanattól fogva, hogy önt láttam; rabjává lettem. Midőn mult éjjel önhöz hívtak, aggodalmamban azt hittem, hogy az a féltóra lakásomtól idáig — örökkévalóság. Ugy érzem, életem össze van fűzve önével; ön nélkül nem tudok élni. Bocsásson meg vakmerőségemért. Mondja, hogy méltatlan vagyok oly tiszta angyalhoz, ezt is mélyen érzem; de nyilatkozzék: tud-e szeretni vagy meghalok.

— Térdeire borult előtte és szenvedélyesen megcsókoltá kezét.

— Én, én alig vagyok képes szólni. Az ön nyilatkozata nagyon hizelgő. Én becsülöm, ragaszkodását tisztelem; de ki kell mondanom, hogy önt nem szeretem!

— Tehát nem adhat reményt? Megveti ragaszkodásomat?

— Nem vetem meg, sőt csodálom.

— Ugy, mint a játékszert!

— Oh nem. Én magamtartása által soha sem bátorítottam önt arra, hogy nekem vonzalmi nyilatkozatokat tegyen. Nem is tudtam, hogy ön ily gondolatokkal foglalkozik. Hogyan mondhatja, hogy ön érzelmeivel játszottam?

— Bocsásson meg! Túlmentem a határon; föltevésében tévedtem. Azt gondoltam, hogy nagysád nem közömbös irántam. Isten önnel, Ihon nagysám, Isten önnel!

— Fölállott térdelő helyzetéből s kezét nyujtotta.

— Ihon elfogadta azt. »Isten velem!« mondá; de ne menjen, legalább ne menjen most!

— Nem merek maradni.

— Miért nem?

— Végre is a gonosz lélek megkísértene.

— Nem értem önt.

— Mert nem érzi, mit tesz lángoló szerelem által megemésztetni. Az a vonzalom, melylyel nagysád iránt viseltetem, nem könnyelmű csél-csapé, hanem komoly férfiúé. Oh kérem, ne tartson vissza; nem merek itt maradni. Ön jelenléte nagy kísértés.

— Ujra mondom, nem értem önt.

— Azt akarom mondani, miszerint nem akarom, hogy ön iránti vonzalmam gyűlöletté fajuljon. Most szeretem önt; ha távol leszek is, csak szeretettel tudok öntre gondolni. De ha azt kell gondolnom, hogy más szeretet, gyűlölném önt, s olyasmire ragadtatnám, a minek ön érdekében jobb lesz elmaradnia. El kell hagynom önt, el Kakukvárt. Elhagynom mindent, mi drága volt előttem. Ha távol leszek, gondoljon reám; gondoljon reám, ha lehet, szeretettel; bocsásson meg azért, hogy szerettem; feledje el vakmerőségemet. Isten velem, Ihon, Isten velem!

— Doktor ur, ön örületes dolgokat beszél. Én nem akarom, hogy én miattam elhagyja e vidéket.

— Ha nem ön miatt, akkor atyja érdekében kell távoznom. Nekem kell mennem.

— S miért atyám érdekében?

— Mert ön iránti tekintetből nem akarnám, hogy atyja börtönbe kerüljön.

— Mit mond? az én atyám?

— Igen; kegyed atyja! Ez talán különösen hangzik. Atyjának multjához szenny tapadt, mely miatt minden órán megfenyíthetik. Egy boldogtalan pillanatban beavattattam titkába. Hogy titkát elhallgattam, bünrészesévé lettem. Ön iránti tekintetből, mert szerettem önt, veszélyeztettem saját szabadságomat, s a titkot lelkembe temettem.

— S ezt teendő jövőben is, nemde?

— Megkísérttem. Nagyságod kedvéért mindent megteszek a jövőben, mint megtettem a multban. Mondja ki, hogy képes engem szeretni; e szeretet meg fogja erőmet aczélozni. Szeretete nem engedne kísértetbe jönnöm. De most rettegve gondolok arra.

— Miért e megkülönböztetés?

— Miért? kérdezze meg saját szivétől. Ismeri ön a nem viszonzott szeretetet? Tudja, mit tesz az, ha e szeretet gyűlöletté lesz, midőn alvó szenvedélyeit a hideg elhanyagolás vagy keserű féltékenység kelti föl? Nem szerette ön Beszédest? s nem gyűlöli-e most?

— A megdöbbsent Ihon lehető nyugalommal válaszolá:

— Orvos ur, én nem gyűlölök senkit.

— Akkor szereti őt. Arczáról olvasom ezt. Hogyan is tudtam oly vak lenni! Ön szereti őt, és engemet megvet.

— És szenvedélyesen hozzáadá:

— Én pedig gyűlölöm önt és megvetem Pistát.

— Gyors léptekkel az ajtó felé tartott Ihon megfogta őt karjánál.

— Mit szándékozik tenni? kérdé Ihon. Talán csak nem adja föl atyámat?

— Bocsásson el! kiálta föl Szürös, tettetett indulattal. Engedjen elmennem! Meglátjuk, megmarad-e e szeretet. Esküszöm, hogy Beszédes nem fogja önt nőül venni. Atyját börtönbe tetetem; boldogtalanság, gyalázat lesz ön része; és Pista meg fogja vetni önt, valamint én megvetem őt.

— Nem, nem! kiálta a szegény Ilon, a kétségbeeséssel küzdve: ön nem lesz oly kegyetlen. Inkább mindenre készen vagyok.

Az orvos félbeszakítá őt:

— Kész inkább mindenre, mint hogy nőmmé legyen. Atyját inkább börtönben kívánja látni, mintsem megvigasztalja szerető szívemet!

— De, szóla Ilon, közel az elájuláshoz; ön nem őszinte, ön csak rémít.

— Azt hiszi, hogy hazudom? Itt van atyja, kérdezze meg tőle.

E pillanatban lépett be Méresey. Oly gyöngéden, mint talán soha, szólott leányához:

— Ilon, kedves Ilonom, atyád rossz ember, de téged szeret teljes szívéből. A mit a doktor ur mondott, nagyon is igaz; egészen az ő hatalmában vagyok. Romlásomat idézheti elő, a mikor neki tetszik; mindkettőnk szerencsétlené tehet. De ha nem szeretted, ne menj hozzá. Alávetem magam a büntetésnek, melyet reámhozni a doktornak hatalmában áll. Ne pusztítsd el fiatal életedet, hogy megmentsed az enyimet, melynek már semmi értéke nincsen. Te fiatal, jó teremés vagy; én öreg és gonoszságban öszültem meg. Magadat tekintsd, de ne engemet.

Méresey tíz évvel öregebbnek látszott, mint azelőtt egy órával. Ilont mély szájalom fogta el.

Ellentétes indulatok küzdöttek szívében. Nem tudta, mit szóljon, mit gondoljon.

Szürös némán várta, mi fog következni. Ilon feléje fordulva szóla:

— Nincs más mód atyám megmentésére? Én önt nem szeretem!

— Lassankint megtanul szeretni; volt cynikus válasza.

— Iménti magatartása folytán gyűlölöm önt.

— Meg fog bocsátani, ha tekintetbe veszi szenvedélyem hatalmát. Mondjon igent, s a kellemetlen tárgyat soha sem fogom többé érinteni sem ön, sem atyja előtt. Mondja ki, hogy nőmmé lesz, s megmutatom, hogy szívét a leggyöngédebb szeretet által sikerülend megnyernem. Higyje, hogy távolról sem volt szándékom erőszakoskodni. A körülmények ragadtak el annyira. Emlékezzék milderre, és gondoljon határtalan szerelmemre. Meg tud bocsátani? Fog igent mondani?

Rövid szünet állott be.

Ilon halálsápadtan elfogadta a feléje nyújtott kezét.

— Megteszem, a mit tehetek, szóla. Az irgalmas Isten bocsásson meg, ha helytelenül cselekszem.

— Tehát nőmmé lesz?

— Igen.

— A legboldogabb ember vagyok.

— Boldog! kiálta, s nagy erővel tört ki rajta a zokogás. — Boldog! Oh én Istenem! s atyjának áldozata ájultan esett össze a két férfiú előtt.

(Folytatása következik.)

Lourdeshoz.

— Maszlaghy F. Utirajzainak olvasása közben. —

Hova lelkem lánggal égő vágya
Mint madárkát vándorutja von:
Az te vagy Lourdes a sz. Jelenésnek
Büvkörétől megszentelt halom.
Oda, oda vágyik lelkem,
Ott szeretnék megnyugodni híven.

Hol a Gavenak szép ezüstös habja
Mint a fiát ölelő anya,
Fogja körbe szentelt bércid alját
S mormolása bájos dicsdana . . .
Oda, oda vágyik az én lelkem,
Hadd pihenjek meg oh Lourdes öleldben!

Hol a milljók zengő dicsdalától
Viszhangzik a szent, csodás berek,
Hol az oltár örök lámpáján a
Hálaérzet lángja szendereg.
Oda, oda vágyik lelkem, szívem
Megnyugodni oh Lourdes berkeidben.

Hol a füre üde harmatként az
Enyhülőknek hálakönye hull,
Míg a hívő szívek boldogsága
Messzehangzó zokogásba ful,
Oda, oda vágyik lelkem, szívem.
Hadd sirhassak én is itten híven.

Hol a szellő lágy szelid fuvalma
Rólad suttog édes szűz Anyám.
Hol a Te szent s méltó dicséreted
Kel szelíden a madár dalán,
Oda oda vágyom én is árva
Mint a messze távozó madárka.

Hol a kicsi, szegény Bernadettenek
Feltártad Szíved kegytengerét
Ugy szeretném onnét Hunuiádnak
Meghozni legdrágább gyöngyszemét,
Oda, oda vonz lelkemnek vágya . . .
Áldást hozni satnyuló Hazámra.

Hova lelkem lánggal égő vágya
Mint madárkát szebb hazába von:
Az te vagy Lourdes, a sz. Jelenésnek
Büvkörétől megszentelt halom.
Oda, oda vágyik lelkem, szívem,
Ott szeretnék imádkozni híven.

Kalocsay Alán.

Valeria.

— Beszély. —

(Vege.)

— Te is testvéreink egyike vagy-e? kérde az aggastyán. Te vagy talán Ebroim? szóla a császárnő.

— Igen, az vagyok — válaszolt a fiatal ember; hajdan erdeim árnyában Ebroinnak híttak, de a szent keresztségben János nevet nyertem. E helyre vezettek,

anélkül, hogy tudnám mi okból. Talán azért hittak, hogy valakit a hitben megerősítsek, ki testvérem Krisztusban?

Valeria és az aggastyán örömteljes csodálkozással hallgaták Ebroin szavait. Azután lelkesülve kiáltott fel az aggastyán.

— Fiam, benned látom zsengejét ama pogány népeknek, kik azért jutottak Róma hatalma alá, hogy a keresztet megismerjék. Ifju harcos, legelső megtért fia ama nagy népnek, mely szintén az igaz Istent fogja imádni, légy üdvöz!

Valéria egy pillanatra távozott, és csakhamar Richildával tért vissza, ki a császárnő gyónása alatt elvonult.

Ebroin a léptek neszére megfordult, s Richilda láttára mintegy meg volt igézve, a börtön árnyában úgy tűnt fel előtte az elrabolt leány, mint egy mennyei jelenség.

— Ismered-ezt a hajadont? — kérde a császárnő — Ismered-e még jegyesedet? Leányomnak tekintettem őt eddig, és így bizom rád ma is, midőn a halál révén állok, átadom őt, mintha anyjalemmék. Vigyázz reá, s eltávoztván az erkölesi romlás e földéről, térjete vissza hazátokba. Éljetek boldogan, és boldogítva, s maradjatok az igaz Isten hívei.

— Richilda — kiálta a harcos »enyém vagy hát újra, s mint keresztény nőt birlak ismét. Oh mint áldom e napot.«

— Még nem egészen keresztény — szóla a császárnő — mert még nincs megkeresztelve, de mielőtt én meghalnék, te ugy-e Richilda, új életre fogsz születni a kerzstségben, melynek szent vizét Krisztus eme szolgálja önti majd fejedre; ő egyesít majd össze benneket. Ez az én végrendeletem. Leányom! akarod-e urnőd végakarátát teljesíteni.«

Richilda a császárnő lábaihoz borult és zokogva mondá:

— Asszonyom! én veled halok meg, életem a tied, hazám szokásai szerint a rabszolga ura sírjánál öli meg magát.

— Nem azt tanítja Krisztus hite. Az igaz keresztény nyugodtan bevárja az időt, midőn Istene visszakéri tőle az életet. Neked élned kell, hogy emlékemet megőrizd, hogy Istennek szolgálj férjeddél együtt, kit az ő végtelen jóságában adott neked. Lányom, akarsz-e kereszténnyé és Ebroin nejévé lenni?

A fiatal leány tekintetével válaszolt, melyet előbb az égre emelt, azután az ifjunak férfias homlokán pihentetett.

Miután elkészíté az áldozár a kerzstség szentelt vizét, a szokott kérdéseket intézé a hitujonezhoz, ki kérdéseire remegő hangon, de biztosan felelt. A germán leány megkereszteltetett.

Ez ünnepélyes jelenetnek Galerius özvegye és Hermann unokája voltak tanúi.

Richilda Ágnes nevet nyert, az egyházeme kedves szentének nevét, mely névből kettős illat árad, t. i. a szüzesség és vértanuság illata.

Oh Ágnesem, most keresztény vagy, s Jézusban testvérem. Hányszor gondoltam rád, s hányszor sajnálalak pogányságodban, miután én megismertem fegyvertársam ajkairól az igaz hit világát, Jézus Krisztus igaz

hitét. Ma végre felleltelek, s mint keresztény nőt üdvözölhetlek itt a kereszt lábainál, mely minden népet egyesít, most össze fog adni bennünket az áldozár, hogy felbontatlan frigyben együtt élve, együtt híven szolgáljunk közös Urunk s Istenünknek.

Ágnes az imádkozó Valériára nézett s mondá:

— Hogyan gondoljak én erre? Én egy boldog földi élet élvezéire számítsak, midőn második anyám a halálba megy?

— Ki Istenért hal meg, annak a halál boldogság, mert halála az örök élet kapuját képezi számára. — mondá Ebroin.

— Emlékezzél reá Ágnes — szóla most Valéria, hogy halálra menő anyádnak mi a végakarata, ne vonakodjál, ne habozz. Ime átadlak az áldozárnak, hogy férjed erős karjaira bizzon!

Az oltár elé térdelének le ezután, s az áldozár bemutatá a vér nélküli áldozatot, s a szent áldozat bemutatásánál alászállott a szeplőtlen Bárány a börtön sötét boltjába. Mindhárman megáldoztak. Majd miután Ábrahám, Izsák és Jákob Istenének áldását kérte az eljegyzettek az áldozár, a keresztény házasság szentségében egyesíté őket.

Az egybekelők egymásnak örök hűséget és szerelmet esküdtek. Valéria újjáról gyűrűt vont le, melyet Ágnes újjára tűzött, hogy jelvénye legyen Istenhez és férjéhez való hűségének.

Hallgatva keltek fel a lépesőről, a szük ablak nyíláson már a szürkület világított be, e fénysugár bucsuzásra intette őket.

— Számomra már — így szólt Valéria — feldereng a boldog örökkévalóság hajnalpírja. Gyermekeim, legyetek boldogok. Emlékezzetek meg rólam az Ur előtt! Isten veletek! Viszontlátásig a mennyben!

Ezen szavak után megölelé és megcsókolá egykori rabnőjét, ki zokogva borult le előtte, hogy utolsó áldását fogadja; azután férjével távozott a börtönből, hol az áldozár még visszamaradt, hogy imáját egyesítse a császárnőével, kinek feje néhány óra eltelte után pallos alatt hullott le, lelke pedig a szenvedések által e földön megtisztulva, örök jutalmának elvevésére felszállott a mennybe.

(Németből.)

Rajkai Czeczilia.

TÁRCSA.

A modern egyházi zene.

Azon időtől fogva, midőn a paradicsom madarai önkénytelenül kíséretet zengének összülöink reggeli imáihoz, a zene az isteni tiszteletnek mindig fontos részét képezte. Buzdít az ájtatosságra, ami mellett kétségtelenül bizonyít az, hogy a zene a szív- és lélekhez határozottabban szól, mint akármely más művészet. Az érzelmek, melyek a látás érzéke által támadnak, mélyek lehetnek; de nem használhatni fel azokat azon tartós és változatos hatással, melyet »az isteni művészet« értelmesebb interpretációja előidézni képes. Egy ősrégi egyházban térdelve, vallásos tisztelettel és ámulattal nézzük a nemes arányú iveket, a hatalmas oszlopokat, melyeknek diszes fejei a pompás boltozat felé emelkednek; a szép- és nagyok szobrászati emlékeit; az árnyékot, mely a kökeretű ablakokon beömlő napsugarakkal találkozik; ámulat-

tal szemléljük mindazt, mit szobrász és festész génije azon törekvéssel megalkotott, hogy műveikkel lelkünkre minél mélyebb benyomást gyakoroljanak, s azt a külvilág befolyásaitól megóvják. Mindennek jótékony behatását a szív- és lélekre nem tagadjuk.

De a lélek mégis csak akkor kezd hozzá intézett meghívásra a mély áhitat régióiba emelkedni, midőn az orgona lágy zöngelme szól hozzá: a varázs dallam minden ütemére lelkünkben egy-egy feltörő áhitat-fóhász válaszol, s midőn végre a zene a harmonia magasztos hullámvázsaiba megy át, ének és hangszerek által kísérve, a legkonokabb szív is meglágyul, megalázódik s önkénytelenül átengedi magát a célzott befolyásnak. A zene értelmes előadója úgy uralkodik a figyelmes hallgatóság érzelmein, mint a hangoló kules a zongora hangjain.

Az ó-korban a pogány nemzeteknél a zenét vallási szertartásoknál arra használták, hogy az embereket titokteljes félelemmel töltsék el: de mivel a keresztény vallás inkább szeretetet, mint félelmet kíván, a valódi egyházi zene jellemére vonzó, befolyására szelid érzelmekre hangoló.

Hogy a keresztény egyháznak már őskorában nagy fontosságot tulajdonítottak a zene befolyásának isteniszolgálat alatt, több pogány is tanúsítja, kiket a szép zene vonzott az egyházból s hangolt szelidebb érzelmekre.

Később, azt látjuk, hogy egy nagyevű pápa uralkodását, egyebeken kívül, azzal tette nevezetessé, hogy rendszeres egyházi zenét állapított meg, mely tőle vette nevét, és sajátosságai s hiányosságai mellett is a templomi ritusnak ma is nevezetes részét képezi.

Régibb időkben az egyházi zenét, mind elméletére, mind gyakorlatára, annyira méltónak találták a tanulmányozásra, hogy annak művelésére külön seminariumokat alapítottak, és azok élére a legjelesebb szak-erőket állították.

Napjainkban is az egyházi zenének magasztossága és szépsége a kath. egyházban a vallás-érület ébresztésére kiváló tényezőnek tekintetik; a legnagyobb zeneköltők önmagukat igyekeztek fölülmúlni a ritus értelmezésében, és szívhez vezetésében.

Sajnos, hogy vannak, kik az egyházi zene tanulmányozását nagyon alárendelt ügynek tekintik; kevés dicséretes kivétellel, az egyházi zene előadásában nem találjuk ma azon művészi biztosságot, melylyel a világi zeneművek elő szoktak adni. Az egyházi zeneművekre nézve igazi kincses bányával rendelkezünk, de mily ritkán látjuk e kincseket teljes fényökben bemutatva!

Nagy véleményeltérés van az irán, hogy minő sajátképen az egyházi zeneművek eszménye. Némelyek föltétlenül a Gergely-féle (Gregorián) zene általános elfogadását sürgetik. Mások az ellentétes végletbe esnek, és Haydn, Mozart, Weber sat. dramatikus alkotásait pártolják. Sürgetésüket azzal támogatják, hogy helyenkint a protestánsoknál, főként az anglikánoknál, ezen zene roppant nagyszámú hallgatóságot vont a templomokba. Nekünk azonban úgy tetszik, hogy ezeket csakis a szép zene bírja a templomlátogatásra.

Mások ismét Palesztrina zenéjét és általán az ugynevezett római iskolát pártolják mint közvetítőt a fönnbbit jelzett két irány közt.

Mindenik iskola pártolója, az általa legjobbnak vélt zene-irányt ohajtaná az egyházban egyetemesen elfogadtatni. De ez általánosan már csak azért sem foganatosítható, mert a zenének a korhoz és egyes nemzetek géniusához kell alkalmazkodnia.

Az egyházi zenét tehát nem lehet minden korban és minden helyen ugyanazon egy változhatlan irányzatnak alávetni. Korra nézve a zene iránya csak felszázad alatt is tetemesen vál-

tozhatik anélkül, hogy az egyházi zene saját jellemét elveszítse. Az egyházi zenének az a lényege, hogy ne legyen világius, hogy a lelket ájtatosságra hangolja. A művészetet nem kell összetéveszteni a vallással; amazzal csupán csak azért használjuk templomainkban, hogy az érzelmet fogékonyabbá tegye az isteniszolgálat befolyásának befogadására. A zene a lélekben vidámságot, örömet vagy szomorúságot kelthet; de ezen érzelmek tárgytalannak lesznek, ha nem irányoztatnak valamely vallásos célra. A legjobb zene, épen úgy, mint a jeles beszéd, az, hogy megragadja lelkünket anélkül, hogy figyelmünk a cél elérésére alkalmazott kiviteltre irányuljon. Ha a templomból kijövő nép azt mondja: »Mily jeles szónok volt ez! mily szép nyelvezeten szólt! mily pompás taglejtéseket használt!« ez azt mutatja, hogy a szónok maga a figyelmet legalább is annyira magára vonta, mint tárgya. Színtugy, ha azt mondják: »Mily pompásan adták elő ma a mise alatti zenét!« bizonyosak lehetünk, hogy a zene túlment célján s azért azt nem érte el. A templomi zene akkor éri el célját, ha általa is a hallgatóság úgy elmerül ájtatosságában, hogy a zenéről sem magasztaló, sem megrovó észrevétele nincsen.

Ez így lévén, azon következtetésre jutunk, hogy templomi zenénk fölötté ritkán felel meg a valódi föltételeknek.

Vannak miséink, s általán templomi zenénk az isteni szolgálat minden részéhez, minden stylben a leggyyszerűebbtől a legművészebbig. Vannak e nemből remekeink Palesztrínától, Pergolesitól, Haydntól, Beethoventól, Mozarttól, Spohrtól, Webertől, Rossinitól, Lisztől sat. A készlet szintén kimeríthetetlen. Miért használtatik az föl oly kevéssé; miért teszünk köztök oly gyarló választékot, miért nagyobbbrészt oly gyarló a kivitelt? kérdések, melyekre nem nehéz válaszolni.

Hogy templom-karaink, mint előadók, mint vallási buzgalomra indítók, általán nem felelnek meg föladataiknak, annak két fő oka van: hogy nem bírnak kellő érzékkel a választáshoz, s hogy a kivitelen meglehetősen gyarlók. Mily ritkán vannak karnagyaink a választásban figyelemmel, hogy minő és mennyi énekessel és hangszeren játszókkal rendelkeznek; mily ritkán veszik tekintetbe az idő, hely, hallgatóság követelményeit! Így volt alkalmunk hallani Mozárt »No. 12.«-jét hármashban = 2 discant- és 1 bassussal —; a hatást könnyebb elképzelni, mint leírni. Nem ritkán kevés számu és még hozzá gyenge zenészek a legnehezebb fugákat adják elő, melyek igazán inkább fugára, az az menekülésre, mint ájtatosságra buzdítanak, s melyek, ha jól adtnának is elő, inkább hangversenybe, mint templomba valók. Adventben, böjttben vidámhangulatu zeneműveket adnak elő. Az ünnepek minőségére jóformán semmi figyelemmel nincsenek s így tovább.

Nagy szakértelem és helyes érzék szükséges a zene megválasztásában, hogy az megfeleljen föladatának. Figyelemmel kell lenni, hogy az ment legyen minden világius szinezettől; hozzá kell a zenének illenie az isteni szolgálat különböző részeihez; tekintetbe kell venni az ünnepek minőségét; a zenének képességeit; tekintetbe a hallgatóságot, sőt a templom kiterjedését is.

E föltételeket szem előtt tartva, a nevezett nagy mesterek műveiből is nehéz olyanokat kiválasztani, melyek e g é s z ö k b e n a célnak megfelelőnek. Vegyük például a leginkább előadatni szokott miséket Haydntól vagy Mozarttól. Alig van köztök egy is, mely egészében elejétől végig megfelele az egyházi zene magasztos követelményeinek. Mig betű szerint áradoznak a szépségektől, és számos dallamuk igazán ájtatosságra buzdítók, költők szeszélye majd világius opera-részleteket sző bele, majd oly nehézségeket alkalmaznak, hogy azokkal jó előadók is alig képesek megküzdenni. Vannak műveikben részletek, melyeknél a szö-

veg csak arra való, hogy szolgálja a hangokat és nem megfordítva, mint mindenki előtt ismeretes, ki egyházi zeneműveinket csak kissé tanulmányozta.

A helyes választást nagy mértékben nehezíti az, hogy a leginkább használtatni szokott zeneműveket is meg kellene tisztítani az oda nem való cziczomatól, a haszontalan ismétlésektől és tulbőségtől, habár ennek a compositio teljességének rovására kellene is történnie. Nagyon kevés karnagy képes a nagy mesterek műveit a kellő tapintattal megtisztítani, s ha a módosításhoz bátorságot vesznek maguknak, sokszor többet rontanak, mint javítanak.

Tőlünk függ, hogy az egyházi zenét kellő magaslátára emeljük; és ha kevesebb időt fordítanánk a prófán, és többet az egyházi zene művelésére, nagy lépést tennénk a művészet egy ágának emelésére, mely hivatva van, hogy a művelődésben magas helyet foglaljon el.

RÖVID HIREK.

* **Legfelsőbb adományok.** Ő császári és apostoli királyi Felsője az alsó-sebesi gk. templom építésére 100, a timári gk. hitközségnek 100, a bajorvágási gk. templom építésére 150, a simontornyai róm. kath. hitközségnek iskola kibővítési építkezésre 100, Lándzsér községnek iskolaépítésre 150, és Dubnicz község tűzkárosult lakosainak segélyezésére 400 frtnyi segélyt magánpénztárából legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

* **Ft. Dr. Schlauch Lőrincz** szatmári püspök úr ő Exceziája közelebb negyedfelezer forintot adott egyházmegyéje szegény sorsú lelkészei és tanítói segélyezésére, ugyszintén 362 forintot a ruténség közé ékelt Tövisfalva magyar község iskolájára.

* **A muzeum igazgatója** intézkedett, hogy a Szent-István napjára Budapestre ránduló vidékiek az összes tárlatokat láthassák. E hó 19-től—23-ig naponként délelőtti 9 órától délutáni 1 óráig mindennap nyitva lesz a muzeum valamennyi osztálya.

* **Ft. Bogisich Mihály** budavári plébános, ki mint káplán 12 évig működött a belvárosi plébánián, vasárnap, folyó hó 6-án bucsuzott el itteni hivatól. Az ünnepi magyar szent beszéd után nagy mise tartatott. Az új plébános a főváros által szépen helyreállított budavári plébánia-lakot e héten fogja elfoglalni.

* **Lugoson Szent-István napján** nagy ünnepélyességgel szentelik föl az első magyar király emlékére épített díszes kápolnát. Dobó Miklós kanonok fogja tartani az egyházi szertartást, nagy segédlettel. E kápolna nemzeti emlék, melyet a hazafias polgárok vallási és nemzeti különbség nélkül, közadakozás útján emeltek. Öröndetes dolog, hogy a német ajkuak buzgólkodtak a nemes és szent ügy érdekében s az új isten-házában minden Szent-István napján magyar predikációt fog tartani a lelkész. Az ötvenes években már állt ott egy kápolna, de azt a vasutépítés alkalmával lerombolták.

* **A vasuti szolgálat magyarsága** érdekében a vasuti felügyelőség újabb rendeletet intézett a magyarországi vasutak igazgatóságaihoz. A személyszállító vonatknál eddig az állomások nevét, a tartózkodási időt, stb. két nyelven kiáltották ki; a rendelet szerint, jövőre ez csak magyar nyelven fog történni. Az állomásokon levő különféle felirások a szükségessé váló megújítás esetén majd csak magyarul alkalmazandók. Horvátország területén azonban megmarad az eddigi gyakorlat.

* **Dr. Konek Sándor**, kir. tanácsos, egyetemi jogtanár, a m. kir. tud. akadémia rendes, s a statisztikai és nemzetgazdasági bizottság tagja, a m. kir. tud. egyetem volt rektora és dékánja,

folyó hó 1-én, hosszabb szenvedés után, élte 62 évében meghalt **A boldogult a Szent-István-Társulatnak is buzgó tagja volt. Béke poraira.**

* **A Deák-mauzoleum** kupolájára helyezendő »Viktoria« szoboralakot e napokban helyezik el.

* **Szent-István napján** a városligetben a szeretetház javára rendezendő nagy népnépvagyásnak megkezdik.

* **Szoldatics Ferencz** művész hazánkfia és egyházi festő, ki május havában jött Rómából haza, s az utóbbi heteket Egerben töltte, a Balaton vidékére utazott. Később Szepes-Váraljára megy, hogy Császka György püspök ur egy megrendelésének tegyen eleget.

* **Németújvári gróf Batthyányi Lajos** folyó évi aug. 3-án, a kegyurasága alá tartozó alsó-szölnöki templomban a reformált hitvallásról ünnepélyesen visszatért a róm. kath. egyház kebelébe. Mint tanuk Kodala Péter felső-szölnöki plébános és Vargha Benedek alsó-szölnöki lakos működtek a szent ténykedésnél, melyet Zsemlics István alsó-szölnöki plébános végzett.

— **Kriszta és Leitner**, a budapesti oltáregylet kizárólagos szállítói, a belvárosban, Lipót-utczában 13. sz. a. augusztus 1-jén üzletet nyitottak, melyben mindennemű miseruhák és egyházi készletek, kelyhek, gyertyatartók, zászlók s t. eff. kaphatók és reverendák, címádák és más papi öltönyök megrendelhetők. Sztéküldött árjegyzékök homlokán áll: A vasár- és ünnepnapok megszenteltetnek; enapokon az üzlet zárva marad. Bárcsak így gondolkodnék minden kath. üzletember; akkor bizonyosan ritkább volna közöttük a tönk; mert Isten áldása szemmel látható azokon, kik az Istennek is megadják, a mi az Istené. Az Ur ezen látható áldását kívánjuk ezen határozott kath. üzletembereknek és szivből örvendünk, hogy a már létező hasonnemű üzletekkel ilyen józan gondolkozású katolikusok concurrálnak.

* **XIII. Leo pápa** ő szentsége a bécsi nuntiatura útján már kezéhez vette azon aranyérmek egyikét, melyet az esztergomi mélt. főkáptalan fm. Simor János Bibornok-Herczeg-Primás ur ő Eminentiaja püspökségének 25-ik évfordulója alkalmával készíttetett. Ő szentsége Jacobini bibornok által tudatta, hogy az érmet kegyesen fogadta, és áldását küldte ő Eminentiajára és a főkáptalan összes tagjaira. — **Szent-Benedeken** már serényen dolgoznak a leégett góth templom stilszerű helyreállításán. A munkálatokat Stornó műépítész vezeti. — **A japáni irodalom** virágzásáról tanuskodik egy kimutatás, mely szerint tavaly Japánban 4910 könyv jelent meg; ezek nagy része európai műveknek fordítása vagy átdolgozása volt.

— **Pályázati hirdetés.** Csongrád megyébe kebeleztet Tápé község kántor-tanítói állomására pályázat hirdettetik.

A megválasztandó — a ki mint tanító, a község róm. kath. hittelekezetű elemi iskolájának fosztályában tanítani köteles, nyer a község pénztárából 495 fr. készpénzt, 8 hold földet, 3 öl puha tűzfát, ostya sütésre 3 véka tisztabuzát, tisztességes lakást és kertet. Azon kívül 2250 lélek után az egyh. vizsgálati jegyzőkönyvben körvonalazott határok között szedhető stólaris illetmény- és bucsuztatási díjt.

A pályázati verseny f. évi auguszt. 28. napján délelőtti 8 órakor fog megtartatni. A pályázók szükséges okmányokkal ellátott folyamodványaikat a község iskolaszékéhez intézve, a kitűzött napon az orgona és ének-versenyre személyesen is jelenjenek meg. Kelt Tápén, 1882. júli 16. **Szilber Gyula** lelkész és iskolaszéki elnök.

IRODALOM.

— **Májusi Gyöngvirág** cím alatt hirdetett munkámnak kiadási költségei az előfizetők által legnagyobbbrészt fődözve lévén, kérem mindazokat, kik e szent beszédekert birni óhajtják, az előfizetési pénzek f. hó végeig való szives beküldésére, miután a munka bolti ára magasabb lesz. Strasser Marián sz. ferencz-rendi áldozár.

— **Összetartás.** Az új kath. könyvkereskedés kiadásában e czímen havonként kétszer megjelenő csinos kiállítású, vegyes, jól válogatott tartalmú katolikus közlöny első számát vettük. Ajánljuk e lapot t. olvasóink szives figyelmébe. Előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt, negyedévre 50 kr. Előfizetheti a Szüts és Goszleth-féle könyvkereskedésben, Szt. Ferencz-iek bazárja 14—15 számú boltban.

— Beküldött. Megrendelési felhívás ily című kézikönyvecskére: „**Katolikus egyháztörténet dióhéjban.**” Néptanodáink felsőbb osztályai, úgyszintén a polgári és iparos iskolák használatára. III. s újból átdolgozott kiadás.

A mult iskolai év eljén megjelent »Szertartások«-ból rövid idő alatt három, a »Kath. Egyháztörténet«-ből pedig két kiadás vált szükségessé; mi nemcsak az általam kiadott kézikönyvek használhatóságáról, hanem arról is némi kezességet nyujt, hogy népiskoláink felsőbb osztályában, valamint a felsőbb nép- és polgári iskolákban is minél többen igyekezzenek eleget tenni az 1876. évi püspöki tanterv követelményeinek.

Midőn most az Egyháztörténetből új kiadás vált ismét szükségessé, törekedtem a mult évi szives felkarolást minél jobban kiérdemelni. Nemcsak a sajtó útján nyilvánult észrevételeket s a mult iskolai évben merített tapasztalatokat vettem az átdolgozásnál figyelembe, hanem a mellett több oldalról felkértem a legjelesebb szakférfiakat is véleményeik és javaslataik szives közlésére.

Ezek alapján a nyelvezetet még jobban egyszerűsítém: az egyes történetekben a történeti cselekvényt s annak fejlődését még élesebben kidomborítám; egyes részleteket, pl. a katakombák részletes ismertetését, az egyházatyák és apologéták felsorolását, Mohamed és Kalvin tanainak előadását, stb. a felsőbb osztályok számára hagytam. Ezek helyett egyes történeti eseményeket, pl. a tridenti zsinatot, VII. Gergely küzdelmeinek indokait s keletkezését, a szláv népek megtérését, a hazánkat érdeklő egyháztörténeti eseményeket stb. valamivel tüzetesebben ismertetem. Emellett Jézus életét s az anyaszentegyház alapítását, a remete és zárda élet keletkezését, a pápaság és egyházi hierarchia fejlődését, a pápáknak az egyes népek megtérítésében szerzett érdemeit, úgyszintén hazánknak a törökök elleni támogatását, stb. kellő rövidséggel szintén megemlítem.

A mű beosztása ezek daczára is marad egészen a régi, terjedelme pedig 32—36 lap lesz mindössze. A népiskola VI. osztályának szánt 14—15 lapra terjedő részletek nagyobb betűkkel, a felső nép- és polgári iskola számára adottak kisebb betűkkel lesznek nyomtatva, úgy, hogy akár három különböző tanfolyamon leket ugyanazon kézikönyvet használni, s így nem lesz szükség azt minduntalan változtatni. A nagyobb fontosságú hely- és személynevek, hogy az emlékező tehetség jobban gyámolítottassék, itt is vastagabb és szembetűnőbb betűkkel lesznek nyomva.

Egyes példányok ára keresztkötés alatt bérmentes megküldéssel 22 kr.; 10 példányt meghaladó megrendelésnél, vagy ha a vitelbért a megrendelő viseli 20—20 kr. — Mivel a művet nincs szándékom a 33—40 százalékot követelő könyvadásoknak bizományba adni, a megrendeléseket kérem postautalvánnyal vagy levelezési lapon közvetlenül hozzám intézni, még pedig augusztus hó alatt Budapestre, (Városmajor-utca 64. sz. Vaskovits-féle ház), e hó végétől pedig Bajára (Bácsmegeye) küldeni. A Budapestben vett megrendeléseket még innét utnak indítom.

Budapestben, 1882. augusztus hó 5-én.

Fonyó Pál.

képezdei és népiskolai hitelemző.

Kiadja a **Szent-István-Társulat** (Lövész-utca 13-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Agoston Antal.**

Budapest, 1882. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában (Ferencz-iek-tere Athenaeum-épület).

MINDENFÉLE.

Megfordított üzleti viszony.

— Már megint társaságba léptél valakivel, nem vesztettél már eleget első kísérletednél? kérdi X. barátját Y-t.

— Tudod, barátom, az első alkalommal nekem pénzem, s társamnak tapasztalata volt; most azonban társamnak van pénze, az enyim pedig a tapasztalat, válaszol meg nyugtatólag Y.

* * *

A tanító meg akarta a gyermekeknek magyarázni, hogy az ember nem élhet levegő nélkül. »Bizonyosan hallottatok már emberről, ki a vízbe fult. Hogyan történt ez?« — »Ugy, hogy nem tudott uszni!«

* * *

Zugligeti jelenet nagy hőségben. Az urfi vizet tölt az egyik hölgynek. »Köszönöm.« — A másodiknak: »köszönöm.« — A harmadiknak. Ez megjegyzé: »Majd önnek nem marad!« — Urfi: »Kérem, csak tessék, én magamnak friss et hozatok.«

HIRDETÉSEK.

Miseruhák és egyházi szerek

gyára.

Római katolikus rítusban.

Pontificale-eszközök

a leggazdagabb szerelésig.

ZAMBACH ÉS GAVORA

Budapestben, vácsi-utca 17. szám.

Ő Eminentiaja a bibornok Magyarország Herceg Primásának szállítója.

Megrendelések a legrövidebb idő alatt pontosan eszközöltetnek.

Nem tetsző tárgyak kicseréltetnek. 14—52

P. Weninger X. F. Eredeti, rövid s gyakorl. szt. beszédek az év minden ünnepére. Ára bérmentesen küldve, (ha az összeg utalványoztatik) — 95 kr.

P. Weninger X. F. Eredeti, rövid s gyakorlati szt. beszédek az év minden vasárnapjára. Ára bérmentesen küldve (ha az összeg utalványoztatik) 1 frt. 5 kr. Kaphatók Egerben, Szolcsányi Gyula könyvtárusnál. 13—15

Bei H. Kirsch in Wien erscheinen
Blätter für Kanzel-Beredsamkeit
 Jährlich 10 Hefte à 6 Bogen
 Preis: 3 fl. 60 kr. ö. W. = 7 M. 20 Pf.